

ASIASANA

5/84

ASIANSANA 5/84 11vk.

Kirjastotieteen ja informatiikan opiskelijoiden ainejärjestö UDK ry:n äänenkannattaja

Toimituksen osoite:
Hatanpäänvaltatie 2 A 4
33100 Tampere 10

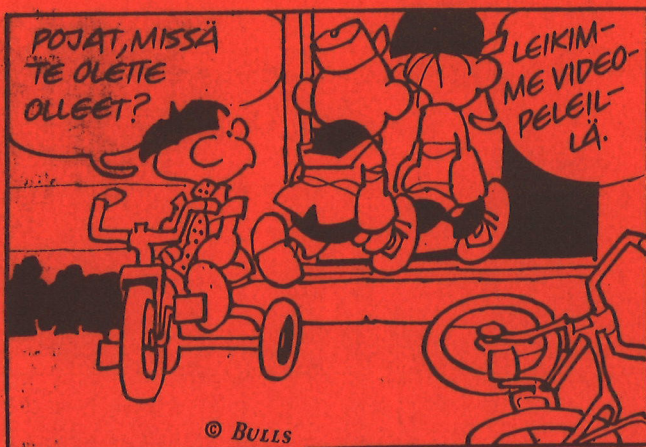
Painopaikka:
T:mi Tehokopiointi
Tampere 1984
ISSN 0356-0139

Toimittajat:

Sari Erola
Leena Horsma-aho (vastaava)
Päivikki Karhula
Ritva Kumpulainen
Riitta Kärki
Maarit Laskujärvi
Pertti Mattila
Liisa Neronen
Katri Pyykkö
Elina Rauhala
Outi Vaattovaara

SISÄLTÖ

Hallituksen palsta	s.3
Pääkirjoitus	s.4
Vuosikokous	s.5
Säädttömyyksiä	s.7
Portugalin kirjastolaitos	s.8
Vaihteeksi viihteenä...	s.11
His Master's voice	s.15
Tyttiläiset	s.18
Kohti täydellisyyttä	s.20
Puheenvuoro	s.22
Revon aatoksia	s.23
Valtionavun jakoperusteiden muutos	s.25
Eksyksissä?	s.26
Yksi tienviitta	s.27
Pikkujoulu	s.30

Hallituksen palsta

Hallitus vaihtui ja samoin puheenjohtaja. Pj olen minä. Kuka minä olen, sillä ei ole merkitystä vaan sillä, mihin minä jouduin. No eiköhän sitä selviä, kun taustalla on 10 muuta hallituksen jäsentä, joilla kaikilla on oma "vastuu"-alueensa ja jotka ovat kiinnostuneita yleisestä hosumisesta. Itseasiassa puheenjohtajan tehtävänä taitaa olla vain kokousten ylläpitäminen ts. etteivät kokoustajat juttelisi liikaa omista jutuistaan. Näin yhden kokouksen jälkeen sanoisin, että kokoustekniikan kurssit olisivat mukava pikku lisä opinnoissa. Pitäisi nimittäin oppia pitämään oma suunsa kiinni, kun muut puhuvat. Öh.

Uuden hallituksen suunnitelmat ovat suurehkot. Pitäisi vain löytyä lisääktiiveja, jotka osallituisivat siihen, mitä hallituksessa yritetään saada aikaan.

Voi hyvänen aika. Aionko minä loppuelämäni vatvoa sitä, miksi ihmiset eivät osallistu ainejärjestöjensä hosumisiin, miksi ihmiset eivät lue, tule kirjastoon, tee sitä tai tätä. Loppujen lopuksi enhän minäkään ole aikaisemmin tehnyt mitään. Siis aina voi ruveta tekemään ... mitä tahansa.

hlökohtaiset mitat:

- kengännumero: 40 (italialaisissa 42)
- hiusten pituus: puolipitkät (tällä hetkellä)
- silmien väri: eivät ruskeat, eivätkä siniset
- tonttulakin koko: se tavallinen

Katri

HYVÄÄ JOULUA!
ERITYISESTI
PIKKUJOULUA!
(jotka järjestetään...)

KVINDER HAR MANGE FEJL.
MÆND HAR KUN TO,
ALT HVAD DE GØR OG ALT
HVAD DE SIGER.

Kuvassa uusi hallituksen pj osoittaa voiton merkkiä vanhan hallituksen pj:n pään takana. Vanha hallituksen pj hymyilee pirullisesti mustine silmäalusineen ja -ylisineen: etpä tiiä, mihin jouduit, etpä tiiä.

ASIA-SANA

Heippa hyvät toverit. Näin syyslukukauden lähestyessä loppuun ihmisille (tai ainakin opiskelijoille) käy yleensä kahdella tavalla: joko he laiskistuvat lopullisesti tai saavat yllättävän tarmonpuuskan tenttien painaessa päälle.

Opiskelussa satunnaiset tarmonpuuskat ovat toki tervetulleita mutta eivät suinkaan välttämättömiä. Opiskelun sijasta energiaa kannattaisikin välillä sijoittaa esimerkiksi laiskotteluun tai muuhun kunniallisten kansalaisten väheksymään toimintaan. Laiskottelu on siitä mukavaa, että sitä voi harjoittaa missä vain ja miten vain, metoditkin ovat melkoisen vapaasti valittavissa. Huvin halpuus ja helppous on todella niin ilmeistä, että monet protestanttisen etiikan mielleet yksilöt eivät tule ajatelleeksikaan pelkän OLEMISEN ihannuutta (laiskottelu tarkoittaa siis oleilua ja velttoilua, ei hidastettua työntekoa).

Asioiden tekemättä jättäminen on parasta aloittaa keskellä kamalinta tenttiruuhkaa, jonain tympeänä arkipäivänä. Tätä ennen on valmistauduttava vetämällä herätyskello vessanpöntöstä alas ja puhelimen johto seinästä. Ruokaa ja juomaa on myös syytä varata, ettei tarvitse kesken kaiken lähteä kauppaan. No niin. Nyt olemme valmiita - ensimmäiseksi on nukkutava niin pitkälle kuin pystyy, mielellään iltapäivään asti. Seuraavaksi voi varovasti raotella silmäluomia, kuunnella mielimusiikkiaan tai syödä sängyn vieressä pinossa olevia voileipiä. Sanomalehtien lukeminen on ehdottomasti kielletty; aimoastaan Harald Hirmuista saa vilkaista, jos haluaa. Ikään kuin johdantona laiskottelun syvimpään olemukseen voi selaila Gontsarovin Oblomov-kirjaa. Yleensä ottaen minkäänlainen ajattelutoiminta ei kuitenkaan ole suositeltavaa, sillä se rasittaa liikaa muutenkin rasittuneita aivoja.

Edellinen oli viitteellinen esimerkki muutaman päivän kestävästä tilapäisestä oleilusta. Jos sen sijaan haluaa kehittää laiskottelutaitoja pitemmälle ja muokata aiheesta itselleen elämäntavan, laiskottelun lähtökohtia ja funktioita on syytä miettiä, eikä tällöin voi välttyä ajattelemasta. Ja filosofinen mietiskely voi toisaalta olla jopa rentouttavaa, mikä (rentoutuminen) onkin yksi laiskottelun tavoitteista. Miettiä tää päissäne, sanoi eräskin opettaja. Kauniita ajatuksia.

terr. Leena

P.S. Tämä olikin viimeinen lehti, josta minä olen päätoimisesti vastuussa. Ihan vilpittömästi täytyy sanoa, että ainejärjestölehden tekeminen on ainakin tässä tapauksessa ollut antoisa ja unohtumaton kokemus. Onnea vaan seuraajalle.

Sama.

VUOSIKOKOUS

Jälleen yksi toimintakausi on takanapäin. 12.11 kokoontui huomattava määrä kirjastotieteilijöitä ravintola Tammerkoskeen, UDK:n vuosikokoukseen. Onko joku joskus väittänyt, että ainejärjestötoiminta ei kiinnostaa. Tämänhetkinen tilanne ei ainakaan kovin vahvasti tue tätä väittemää.

Alkavan toimintakauden suunnitelmiin kuuluu lyhyesti mm. seuraavia asioita:

- palautteen saannin kehittäminen eri opintokokonaisuuksista esim. kurssikyselyin (myös laudatur-opintojen osalta)
- tieteellisen opintopiirin ja julkaisusarjan henkiinherättäminen
- yhteyksien ylläpitäminen ja kehittäminen mm. Kirjastolehteen
- mahdollisia vierailuja esim. Kirjastolehteen, kirjastoihin
- liikuntakulttuurin elvyttäminen esim. varaamalla UDK:lle oma salivuoro lentopallon tai sählyn pelaamiseen
- teatterikäyntien, bileiden ym. kultturi- ja huvitoiminnan jatkaminen entiseen tapaan

Vuosikokouksessa pohdittiin myös ainejärjestötoiminnan yleistä suuntaamista opiskelijoiden intressejä vastaavaksi, jolloin mm. hallituksen eri vastuualueille ei pyritä väkisin sovittamaan ihmisiä, vaan kehittämään toiminnan painopistealueita myös henkilöiden omien kiinnostuksen kohteiden suuntaan.

Tässä yhteydessä on syytä myös esittää yleinen vetoamus kirjastotieteilijöille:

Kertokaa, mitä haluatte ainejärjestötoiminnan teille tarjoavan.

Antakaa palautetta kursseista .

Yleisin valitus, mitä kuppiloissa kuulee, on se, että opiskelu on tylsää. Kun joku tietty kurssi on tylsä, motivoimaton, epärelevantti ammatillisesti, tieteellisesti aliarvoinen, epäteoreettinen, liian teoreettinen,...jne., niin kertokaa se silloin, kun siihen voidaan vaikuttaa.

Toiveitaan ja valituksiaan voi esittää esim. UDK:n hallituksen jäsenille tai jättämällä viestejä UDK:n ilmoitustaululle. Muuten, tervetuloa sankoin joukoin hallituksen kokouksiin keskiviikkoisin klo. 12.00 alkaen Attilan 6.krs:een opiskelija-huoneeseen. Ei tarvitse olla hallituksen jäsen tai "jotain erityistaitoja omaava" tai "erityisen/huomattavan kiinnostunut" tullakseen kokouksiin.

Ja sitten uuden hallituksen kokoonpano:

Puh.joht. Katri Pyykkö
 Liisa Neronen
 Pertti Mattila
 Päivikki Karhula
 Heikki Karjalainen
 Leena Horsma-aho
 Markku Turunen
 Sisko Kumpulainen
 Tarja Lehtinen
 Kristiina Hakala
 Outi Vaattovaara

Uutena ja innokkaana puheenjohtajana on siis Katri Pyykkö. Liisa Neronen jätti sihteerin hommat ja ryhtyi kulttuurivastaavaksi. Mattilan Pertistä tehtiin tämän lehdykän vastaava, ensi vuonna siten näemme muuttuuko lehden linja. Päivikki Karhulaa kiinnostavat tiedepoliittiset asiat ja koulutuskysymykset, niinpä hän onkin tiede- ja koulutuspoliittinen vastaava. Heikki

Karjalainen miettii kv-vastaavana mahdollisuuksia solmia suhteita itäänpäin (venäjän kielikin alkaa jo olla hallussa). Leena Horsma-aho on seuraavan kauden kenttävastaava ja Markku Turunen hoitaa UDK:n raha-asioita. Sisko Kumpulainen yrittää sihteerinä saada hallituksen välillä hieman kurittomista kokouksista aikaan säällisen pöytäkirjan. Kristiina Hakala huolehtii Asiasanojen postituksesta ja Outi Vaattovaara on kulttuurisihteerin apuna aina tarvittaessa. - UDK:n opintoneuvojina toimivat seuraavan kauden Ritva Kumpulainen ja Maarit Laskujärvi.

Koulutusohjelmatyöryhmään kuuluvat Päivikki Karhula ja Markku Turunen. Laitosneuvostossa opiskelijoita edustavat Leena Horsma-aho ja Maarit Laskujärvi.

Lisäksi kirjastotieteen opiskelijoita on opiskelijajäsenenä monissa muissakin elimissä:

Riitta Kärki on Kirjasto-seuran koulutusjaoston jäsen. Memu Viljakainen kuuluu Kirjastonhoitajaliiton Pirkanmaan piirin piiritöimikuntaan ja vuoden loppuun Tampereen yliopiston kirjaston johtokuntaan. Sari

Erola on Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen hallituksessa. Leena Horsma-aho on ehdolla Kirjastonhoitajaliiton koulutusjaostoon.

P. K ja M. L.

P.S Seuraavassa Asiasanassa saamme tietää hieman enemmän hallituksen uusista jäsenistä.

SÄÄDYTTÖMYKSIÄ!

Kun Yleisten kirjastojen säästötoimikunta keväällä esitti asetusehdotuksessaan yleisen kirjaston kirjastonhoitajan virkojen pätevyysvaatimuksiksi korkeakoulututkinnon, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu 35 opintoviikon laajuiset kirjastotieteen ja informatiikan opinnot tai cum laude approbatur arvosana, monet ajattelivat, että kyseessä on lapsus, joka korjataan ennen asetuksen voimaansaattamista (ks. Kom.miet. 1984:26). Ovat-han meidän kirjastotieteen ja informatiikan aineopintomme laajuudeltaan 40 opintoviikkoa! Nyt kuitenkin kirjastoasetuksen 44 § on muutettu siten, että edellytyksenä kirjastonhoitajan virkaan ovat nuo maagiset 35 opintoviikkoa tai cumu (Kirjastolehti 10/84, 506-507). Eivätkö asetusta valmistelleet henkilöt todellakaan ole tienneet, että aineopintojen (= cumu) laajuus on meillä 40 ov?!

Jos kysymyksessä on erehdys, se olisi luonnollisesti heti korjattava. Jos taas 35 opintoviikkoa on asetuksessa tarkoituksellisesti, herää epäilevän mielessä kysymys, mihin oikein pyritään. Voidaanko kyseiset 35 opintoviikkoa suorittaa ilman minkäänlaista kokonaisuuden vaatimusta (esim.

jättämällä aineopinnoista haluamansa 5 ov:a pois)?! Tietenkin ne, jotka haluavat päästä opinnoista mahdollisimman nopeasti ja helpolla ovat tyytyväisiä. Aika monia kuitenkin huolestuttanee tieteellisen kokonaisnäkömyksen hämärtyminen, jos esim. A 16 ja A 17 (yht. 5 ov) jäävät suorittamatta ihmisiltä, jotka lähtevät kentälle työhön.

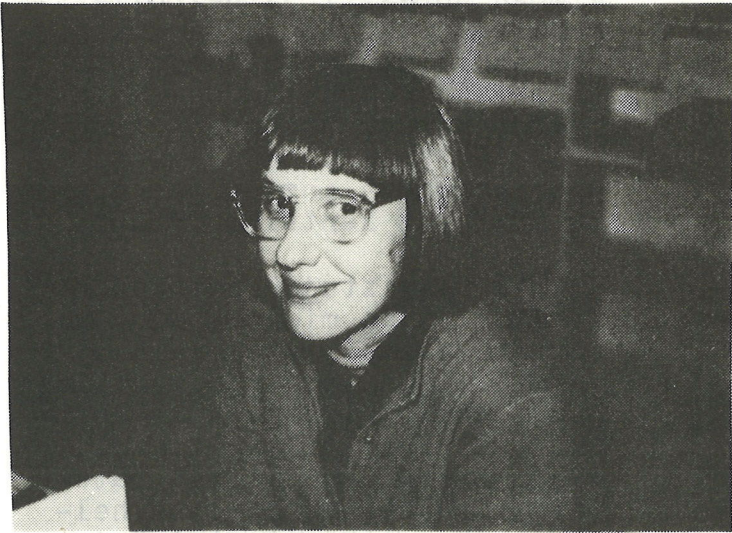
Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tulee mieleen kauhistuttava ajatus, että vain 35 opintoviikon opintoja vaatimalla halutaan ainoastaan helpottaa työllisyystilannetta ja mahdollistaa erillisten pätevyyskurssien entistä helpompaa järjestämistä tai joidenkin jo olemassaolevien kursseiden määrittelyä kirjastotieteen ja informatiikan opintoja vastaaviksi.

Mielestäni on merkillistä, että toisaalta meidän opintojamme koko ajan kehitetään (mikä tietysti on hyvä) ja vaatimuksia kovennetaan, mutta toisaalta pätevyysvaatimuksia taas helpotetaan. Asioiden nykyinen laita alkaa jo loukata laitoksellamme kirjastotiedettä ja informatiikkaa opiskelevien oikeusturvaa, kun he oletettavasti pätevimmän koulutuksen saaneina eivät olekaan etuoikeutettuja kirjastolaitoksemme ylimpiin virkoihin. SE

8.

PORTUGALIN KIRJASTO- LAITOS — Ihmeiden markkinat

Lehtori Maija Karhunmaa vietti viime talven stipendiaattina Lissabonin yliopistossa, opiskellen portugalilaisesta kulttuurista ja kielen oppimuksesta. Kokemuksesta huhuja kuullut Asiasanan raportteriksi kävi utelemassa Maijalta tietoja mm. Portugalin kirjasto-oloista (kiitoksia vaan haastattelusta). Seuraavassa vapaasti muotoiltuna mielenkiintoisimpia asioita.

YHTEISKUNTA

Portugalin kaltaisen maan kirjastolaitoksen ymmärtämisessä on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon itse yhteiskunnan erillaisuus. Maan kirjastolaitos on suomalaisittain katsoen todella surkeassa tilassa, mutta kaikilla asioilla on syynsä, jotka löytyvät usein kaukaa historiasta.

Portugali on pitkään ollut jäykkä luokkayhteiskunta, jossa vapaamat tuulet ovat päässeet puhaltamaan vasta vuoden 1974 vallankumouksen jälkeen. Vuonna 1974 purettiin myös 1500-luvulla

asetettu sensuuri, mikä vuosisatojen ajan tehokkaasti hidasti kirjallisen kulttuurin kehitystä. Vasta sensuurin poistamisen jälkeen ovat portugalilaiset päässeet tutustumaan mm. Marxin ja Brechtin teoksiin, puhumattakaan muista merkittävistä, vähemminkin radikaaleista teoksista.

Yhteiskunta jakaantuu selkeästi yläluokkaan, keskiluokkaan, alaluokkaan ja "marginaaleihin", so. hyljeksittyyn ja lukutaidottomaan väestöosaan. Kirjastot ontarkeitettu palvelemaan yläluokkaa, mikä onkin ymmärrettävää, sillä suuri osa muusta väestöstä on lukutaidotonta (kaiken kaikkiaan 30 %). Periaatteessa on kuuden vuoden oppivelvollisuus, mutta koululaitoksen ollessa hirvittävässä kriisissä ei oppivelvollisuuskään toteudu. 15 % kansasta on ilman mitään koulutodistusta, ja ainoastaan 1,4 %:lla on 16 vuoden koulutus (Suomessa 40 prosentilla).

KIRJASTOT

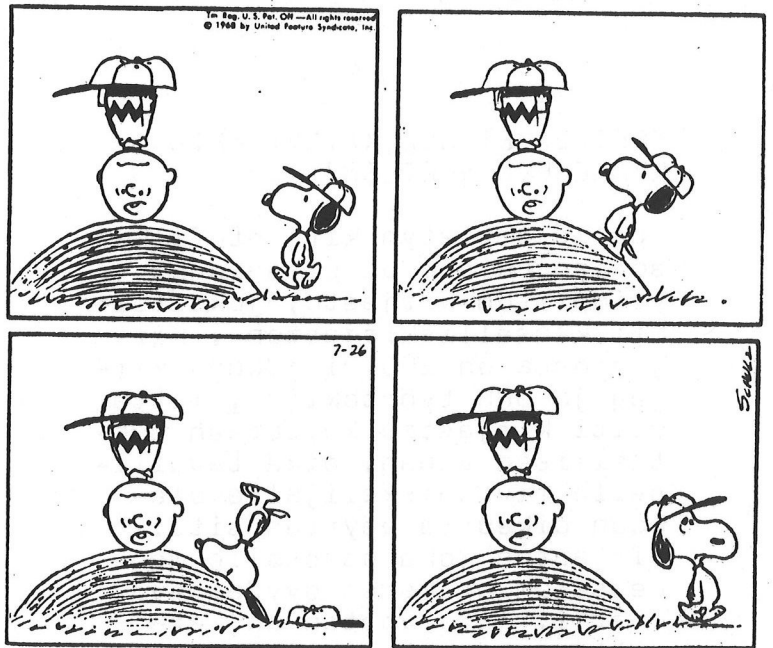
Yleiset kirjastot ovat Portugalissa täysin vapaaehtoisia, ja niinpä 52 %:lla kunnista ei ole kirjastoa eikä minkäänlaista suunnitelmaakaan perustaa sellaista. Jonkinlainen kirjastoksi kutsuttu paikka on kolmasosalla kunnista. Kirjastot eivät saa valtionapua, kirjastolakia ei ole eikä kirjastopolitiikkaakaan. Tämän jälkeen ei ole mikään yllätys, että kirjastot eivät pysty vastaamaan suuren yleisön tarpeisiin.

Yleisissä kirjastoissa ei ole avohyllyjä ja lainausrajoitukset ovat usein varsin ankaria. Kirjastonhoitajat huolehtivat ennen kaikkea kokoelmiensa kunnosta, ei yleisöpalvelusta. Systemaattisia luetteloita ei ole edes tieteellisissä kirjastoissa, tai ainakaan niitä ei käytetä. Tiedonhaun ja yleisöpalvelun vastaisuus on ehkä yksi syy siihen, että kirjastoista varastaminen on hyvin yleistä. Kunnallisten kirjastojen puutteellisuutta korvaamaan Portugalissa onkin syntynyt erilaisia korvaavia järjestelmiä. Ensinnäkin armenialaisen öljymiljonääri Gulbenkianin perustama yksityinen kirjastoverkko käsittää kaikkiaan 160 kirjastoa ja 60 kirjastoautoa, jotka tosiaan palvelevat ja vastaavat kansan lukutarpeeseen - verkosto ulottuu mm. Azoreille. Koska yhteiskunta ei ota vastuuta kulttuurielämästä, Gulbenkianin säätiön (omistaa lisäksi tutkimussäätiön, sairaaloita yms.) merkitys on paljon suurempi kuin itsensä kulttuuriministeriön.

KIRJASTONHOITAJAT JA HISTORIAN TAAKKA

Vaikka nykyinen tilanne on monessa mielessä hyvin vaikea, Portugalin kirjallinen historia on pitkä ja kunniakas. Dekadenssi alkoi 1500-luvun puolivälissä sensuurin mukana, mutta silti Portugalissa on ollut valtavan hienoja kirjastoja tavattoman arvokkaine kokoelmineen 1500-luvun kirjoja. Kirjastonhoitajien historiakin on 500-vuotinen. Monet näistä arvokkaista kokoelmista pölyttyvät tavallisissa yleisissä kirjastoissa, joista useat puolestaan ovat entisiä luostarikirjastoja. Kirjastonhoitajat ymmärtävät edelleen tehtäväkseen paljolti kirjojen vartioimisen, ovathan kaikki heidän voimavaransa vuosien saatossa menneet juuri eräänlaiseen Euroopan historian säilyttämiseen. Asiakaspalvelu on täten uskomattoman työkeää ja usein kirjastovirkailijat tekevät kaikkensa, jotta asiakas ei saisi sitä, mitä haluaa.

Toinen yleisiä kirjastoja korvaava järjestelmä on postilaitoksen kirjasto. Tämä sata vuotta vanha järjestelmä syntyi postin sisäisenä työpaikkakirjastona. Kuusi piiritoimistoa muodostavat verkon, jonka perusteella jokaisesta postista voi tilata kirjoja. Lainausoikeus on nykyisin myös muilla kuin postin työntekijöillä, vaikka "postikirjastojen", samoin kuin muidenkin kirjastojen, ovella on usein aseistettu poliisi estämässä epäilyttävän näköisten henkilöiden sisäänpääsyn. Mainittujen kirjastojen lisäksi on vielä tuhansia kirjastoja, joita me kutsuisimme lähinnä kirjakaapeiksi. Jokaisessa kylässä on vapaapalokunta sekä eri yhteiskuntaluokkien klubit, jotka kaikki harjoittavat lainaustoimintaa oman piirinsä sisällä.

Kirjastonhoitajalta vaaditaan yliopistollinen tutkinto (kahden vuoden kurssi), mikä on yhteinen ns. dokumentalisteille ja kirjaston- ja arkistonhoitajille. Kurssin koulutusohjelma pysyi täydellisen samanaikaisena vuosina 1935 - 1983, kunnes viime vuonna vaatimuksia muutettiin. Nykyisellään niihin sisältyy mm. 110 tuntia luettelointia, 100 tuntia indeksointia, 20 tuntia aakkostusta ja edelleen melkoisesti kirjan historiaa, säilytystä ja konservointia. Kirjastonhoitajat ovatkin viime aikoina kritisoineet koulutustaan, ja Kirjastonhoitajayhdistyksen modernit ja aktiiviset ihmiset yrittävät ajaa tämän harvinaisen ammattikunnan etuja. Yhdessä asiassa portugalilaiset kollegat ovat kuitenkin suomalaisia edellä: he nimittäin saavat periaatteessa samaa palkkaa kuin esim. lääkärit ja tuomarit. Tämä perustuu siihen tosiasiaan, että kaikilla yliopistosta valmistuneilla, julkisissa viroissa olevilla on sama peruspalkka. Koulutetut kirjastonhoitajat menevät yleensä tieteellisiin kirjastoihin, ja Portugalin yleisissä kirjastoissa on yhteensä noin 20 (!) koulutettua kirjastonhoitajaa - heistäkin melkein puolet Lissabonin kaupunginkirjastossa.

"MEILLÄ EI OLE KAYNYT KETAAN KYMMENEEN VUOTEEN"

Edellä esitetyn kirjastofilosofian huippu on Lissabonin yliopiston kirjasto, joka toimii kansalliskirjastona. Kirjastossa on 200 miljoonaa kirjaa ja 300 työntekijää, mutta silti kirjastoa käytetään suhteellisen vähän, eikä tavallisella riviopiskelijalla olekaan oikeutta käyttää sitä. Kirjaston joka osastolle mennessä on erikseen pyydettävä kortti, jota varten on kerrottava tarkat henkilötiedot ja perusteltava käynnin syy. Jokainen käynyt asiakas korvistoidaan.

Saattaapa Portugalissa törmata upeaan entiseen luostarin kirjastoon, nykyiseen "kunnan kirjastoon" - jossa vahtimestari ilmoittaa ovella: "Kukaan ei ole käyttänyt kirjastoa kymmeneen vuoteen" ja "Sisään pääsee vain pääministerin luvalla". Ei ole totisesti helppoa istua kunnallisen aarrearkun päällä.

Jos eivät portugalilaiset olekaan innokkaita kirjastonkäyttäjiä, niin on heillä ainakin jotain, mikä puuttuu suomalaisilta. Se on spontaani, omaehtoinen luova toiminta, jossa ihmiset organisoivat itse luovan ilmaisunsa. Esim. miljoonakaupunki Lissabon toimii itse asiassa kylän tavoin. Vapaa-ajan toiminta organisoituu pieniin ryhmiin, ja mm. työpaikoilla on hyvin paljon erilaisia näytelmäryhmiä yms. (Lopuksi Maija halusi muistuttaa siitä, että jos joskus on tilaisuus lähteä stipendiaattina ulkomaille, niin kannattaa ehdottomasti yrittää. Portugalissa olokin oli kuumenna aivan mahtava kokemus.)

L.H.

Vaihteeksi vaihteena valtiolla

1

" Suomen tieteellisten kirjasto-
tojen oppaan 1980 mukaan kol-
messa kahdestatoista ministe-
riöstä on yhteiskirjasto tai
tietopalvelu, jota hoidetaan
ammattitaitoisin voimin.

Vaihtelevantasoisia osasto-
kirjastoja on useissa minis-
teriöissä."

Eihän SE aluksi kiinnostanut,
koska palkkakin oli niin pieni.
Sitkeästi tuo ilmoitustaululla
roikkuva lappu minua kaikersi.
"Kiinnostaako: työpaikkakirjas-
ton järjestelyä valtiovarain-
ministeriössä neljä kuukautta
(2887 mk/kk)?"

Lennättimen hikisessä kopissa
valtasi epäily - ei siitä
mitään tule - toukokuun alussa
kuitenkin hyvästelin Tampereen
kesäksi. Se kesä jatkuu yhä,
ja tämä on korutonta ja pölyistä
kertomaa virastokirjaston
uumenista.

2

Valtiovarainministeriön järjes-
telyosasto ja suunnittelusih-
teeristö sijaitsevat Albertin-
kadulla Helsingissä. Niiden
tehtävänä on kehittää valtion-
hallintoa järkevämmäksi. Sic!
Oman toimintansa järkeis-
tämiseksi olivat nämä minis-
teriön osastot päättäneet jär-
keistää myös kirjastoasiansa
eli koota molempien kirja-
mientö-, muistio- ja yms.
kokoelmat helpokäyttöiseksi
työpaikkakirjastoksi. Tarvit-
tiin työrukkanen.

Tutustumiskäynnillä näin entisen
"kirjaston" rauniot ja päälle
vuosien aikana kasautuneet jää-
mistöt. Kasojen alta löysin
myöhemmin työpöytäni. Kaksi
kerrrosta alemmaa löytyi arkisto-
tila, jonka huomasin sisältävän
kirjaston kannalta tärkeää
materiaalia. Arkistotilaa minulle
ei tutustumiskäynnillä näytetty,
samoin kuin ei puhuttu mitään
niistä dokumenttivuorista, (yh-
teensä 22 isoa pahvilaatikollista)
jotka myöhemmin saalistin työ-
huonekeräyksellä.

Työnantajani oli ilmeisesti ottanut yksityiskäyttöönään Christianssonin teoksen Hiostamisen taito; se kuulemma oli taloon joskus hankittu, kirjaston kokoelmiin en sitä koskaan löytänyt.

3

Pikkuhiljaa tutustuin virastotalon käytävillä ja ruokalassa niihin sataan virkamieheen, joitten eteen työtäni tein. Yllättävän nuorta ja vireää porukkaa - kyllä haihtui kuvat yhteeseen paikkaan juuttuneista pölyisistä ukkeleista. Kävin puhumassa kirjastoasiasta ja heiveröisistä suunnitelmistani toimistokokouksissa. Kannustusta ja kysymyksiä ei puuttunut, mutta... Ennemmin tai myöhemmin huomasin, etteivät monet halunneet tietää mitään minusta ja koko kirjasto- projektista. Omassa käytössä olevat kirjat oli koottu entistä visummin talteen ja saamani kommentit eivät aina mieltä ylentäneet. Kaikki se kuului kuitenkin asiaan.

Kommentit antoivat tietoa virastossa tehtävästä työstä ja niistä tarpeista, joihin kirjaston tuli vastata. Monet toiveista olivat paljon suuruus- suuntaisempia kuin mistä kirjaston järjestämisprojektissa oli kysymys, mutta jostain on aloitettava, lohduttelin itseäni.

Jossain vaiheessa kaikesta katosi mielekkyys: työhuoneessa oli tuskin jalan sijaa vapaata lattia-alaa, kirjastotilan remontti ei edistynyt, oma pääkin oli jumissa. Raskaiden laatikoiden siirtely puolestaan jumiutti selän. Kesän sateisimpien viikkojen aikana vietetty sairausloma paransi sekä pään että selän. 4.7. ilmestyi Hesarin alakerrassa UDK-veteraani Tuula Haaviston julkishallinnon tiedonhankintaa käsittelevä artikkeli; aloin oivaltaa, mistä kaikesta tässä oikein olikaan kysymys.

"Tiedolla on omat lainalaisuutensa ja se on kesytettävä käyttöön taidolla. Siihen tehtävään ovat kirjasto- ja tietopalvelut erikoistuneet."

4

Kirjastoprojektilla oli osastojen yhteinen taustatyöryhmä, jonka jäsenten usko kirjastoasiaan oli usein oljenkorttenani. Ryhmällä ei kuitenkaan ollut selkeitä tavoitteita eikä - suoraan sanottuna - juurikaan käsitystä kirjaston järjestämisestä. Vei pitkän aikaa, ennenkuin tajusin, etteivät luokitus ja luettelointi olleet heille lainkaan tuttuja, ei termeinä eikä käytännön toimenpiteinä. Ilman yhteistyötä ryhmän kanssa olisin kuitenkin ollut ihan orpona työni keskellä. Hyvä näinkin.

Vierailut muissa vastaavissa kirjastoissa tai niiksi kutsutuissa paikoissa antoivat paljon. Tärkeää oli myös tavata samankaltaisissa soissa rämpiviä kollegoja.

"Julkishallinnon tietopalvelujen rakentaminen on vasta alussa, mutta sen tarve on perusteltu: on arvioitu, että noin kaksi kolmasosaa julkisen hallinnon toiminnasta on tietojenkäsittelyä."

5

"Toimivien virastokirjastojen ongelmana on yleensä liian pieni henkilökunta, joka usein vielä kuormitetaan muilla kuin oman alansa tehtävillä."

Elokuussa päivät suorastaan lensivät, eikä valtion kesätyö-aika tuntunut riittävän mihinkään ja työpäivät vain venyivät ja venyivät. Kontrahti oli tehty neljäksi kuukaudeksi, mutta hyvin pian oli jo käynyt ilmi, että siinä ajassa pääsisi vasta alkuun. Neuvoteltiin mahdollisuuksista jatkaa työtä. Lapsi oli käynyt äidilleen rakkaaksi, ja tajusin, että jos nyt jättäisin kaiken, olisi se tuho kirjastoasialle. Lyhytaikainen sijaisuus toisessa yksikössä kirkasti asioita ja palatessani olin taas motivoituneempi jatkamaan.

Pelkkä työn sitkeä jatkaminen on vakuuttanut muutamia kirjastoasiasta. Olen saanut väliaikaista apua ja tutustunut siinä sivussa henkilöstöhallinnollisiin ongelmiin, mutta yhtä kaikki: kirjasto rakentuu pala palalta.

Aloitin kirjojen ja hyllyjen siistijänä, pääsin perehtymään uusien hyllyjen kokoamiseen ja pystyttämiseen, ja kaikesta kantamisesta ovat käteni venyneet silminnähtävästi. Siitä kaikesta on kuitenkin tullut edes aavistus jostakin. Uutta materiaalia tulee taloon päivittäin, yhä useammin joku käyttää muitakin kuin siivojan ammattitaitojani hyväkseen, mitähän tästä oikein kehittyykään...

Kultaisimmallakin pilvellä on synkkä reunuksensa: alan olla huolissani siitä, kuka hoitaa kaikkea tätä kun minun on aika lähteä.

Otteet Tuula Haaviston artikkelista Julkishallinnossa tarvitaan järjestettyä tiedonhankintaa (Helsingin Sanomat 4.7.1984).

Memu Viljakainen

Oletko sinäkin niitä opiskelijoita, jotka pitävät opiskeluvuosien ainoana tavoitteena mahdollisimman pikaista valmistumista? Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, että sinä olet kenties osaltasi luomassa kuvaa nynnystä kirjastotieteen ja informatiikan opiskelijasta, josta aikanaan tulee nynny kirjastonhoitaja?! Luuletko, että palkka- ym. asiat

saadaan korjattua ilman, että sinä teet mitään? Kerronpa sinulle, että olet väärässä. Niin kauan kuin valitettavan suuri enemmistö opiskelijoista ajattelee noin, ei asialle voidakaan mitään. Ryhdistäydy siis ja ala aktiivisesti ottaa asioista selvää ja toimia!

Nimimerkki "Haluan säpinää"

HIS MASTER'S VOICE

- kiihtovan jatkukertomuksen koskettava loppujakso

Seisoimme sateessa pimeään kirjaston oven edessä. Lasi-oveen kiinitetyt vihreät monisteet hehkuivat himmeästi katulamppujen valossa.

- En ymmärrä miten kirjaston alla voi olla mitään. Kolmas-kin kerros on jo louhittu kalliioon.

- Mikä kolmas kerros, kysyi Antero. Kirjastossahan on vain kaksi kerrosta.

- Alinta kerrosta ei oikeasti ole olemassa. Se on aiemmin tässä sijainneen rakennuksen kellarit, joka piti täyttää. Rakennuttaja päätti kuitenkin säästää kustannuksia ja...mutta aarteen täytyy olla siellä! Kaivoin avaimet taskustani. -Tule, toiselta puolelta pääsemme sisään!

Haparoimme Anteron taskulampun valossa henkilökunnan huoneen ohi kohti pannuhuonetta. -Täältä pitäisi olla pääsy sinne. Siellä säilytettiin joskus epävirallisesti polttopuita.

Valaisin taskulampulla likaisia seiniä. Keskuslämmityskattila hurautti käymään aivan Anteron vieressä ja tämä hätkähti taaksepäin astuen varpailleni.

- Suo anteeksi, kuiskasi Antero. -Ja...on muutakin mitä minun pitäisi pyytää anteeksi. Olen valitettavasti sinulle. Minun nimeni ei ole Antero. En ole Mestari Virran poika. Minun oli pakko sanoa niin, että olisin nopeammin saavuttanut luottamuksesi.

- Mutta kuka sinä sitten olet?

- Olen Kirjastonhoitajaliiton Kansainvälisen liiton yhteistyötoimikunnan piirisihteeri. Nimeni on Esko. Hauska tutustua. Kättelimme.

- Mutta mistä oikein on kysymys? Mitä me etsimme?

-Mestari Virran aarretta, hänen elämäntyötään...Esko piti kunnioittavan tauon ja jatkoi:

- Täydellistä luokitusjärjestelmää.

-Täydellistä...huudahdin. Mutta eihän sellaista, luulin...

- Kyllä vain sellainen on tehty. Mestari Virta sai sen valmiiksi vuonna 1914, mutta sitä ei koskaan julkaistu.

- Luulin hänen olleen vain joku mystikko tai teologi, en tiennyt että hän oli kirjastoihmisiä.

-Mestari Virta oli yleisnero. Kukaan ei koskaan nähnyt hänen luokitustaan kokonaisuena, mutta ystävilleen hän näytti siitä osia. Kerrotaan Einsteinin saaneen häneltä alkusäyksen suhteellisuusteorian luomiseen. Teorian ensipainos oli omistettu mestari Virralle, mutta kustantaja jätti poliittisista syistä omistuksen pois.

- Miksi luokitusjärjestelmää ei sitten koskaan julkaistu?

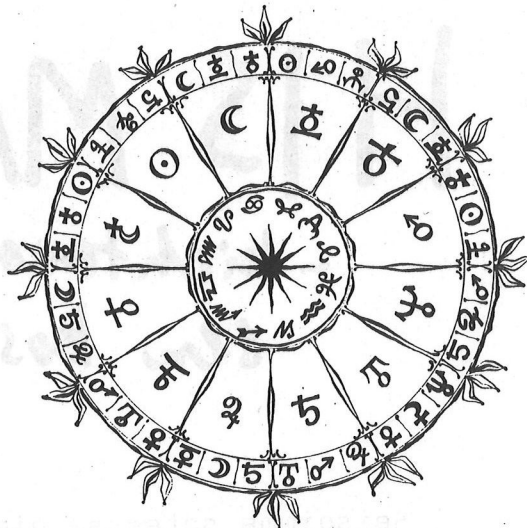
- Mestari halusi odottaa maailmantilanteen rauhoittumista. Hän selitti odottavansa Vesimiehen ajan kunnolla alkavan, ennenkuin julkistaisi luokituksen. Luulen, ettei hän olisi löytänyt kustantajaakaan, hän oli kovasti vihatu henkilö aikanaan. Ei miellyttänyt oikein mitään vallanpitäjiä tai -tavoittelijoita.

Kun mestari Virta kuoli, luokitus katosi. Siitä ei löytynyt jälkeäkään. ja sitten...se katosi myös historiasta. Koko mestari Virta katosi. Hänestä vaiettiin niin tehokkaasti, että kymmenen vuoden kuluttua häntä ei ollut enää koskaan ollutkaan. Mutta valtiosalaisuutena Mestari säilyi. Vallanpitäjät eivät ole unohtaneet häntä hetkeksikään. Koko maailma on etsinyt luokitusjärjestelmää muiden poliittisten toimien ollessa virallisena syynä.

Satunnaiset rajaloukkaukset ja kalastus- ja sukellusvenevälikohtaukset eivät ole olleet niin satunnaisia miltä näyttävät. Niiden taustalla on ollut jostain lähteneet huhut luokituksen olinpaikasta.

- Mutta miksi maailma on niin kiinnostunut kirjastoluokituksesta?

- Rakkani, sanoi Esko, kyse ei ole vain kirjastosta, vaan täydellisestä maailmanselityksestä. Absoluutisesta totuudesta. Sen julkistaminen mullistaisi kaikki tähänastiset rakennelmat ja järjestelmät. Ajattele mikä valta sen omistavalla valtiolla olisi. Mestari Virta oli kiistämättä yksi ihmiskunnan suurista opettajista, kenties suurin.

Esko huokasi ja oli hetken hiljaa. Sitten hän sytytti taskulampun uudelleen.

- Mutta aikaa ei ole hukattavissa. Tuo on varmaankin ovi alakertaan.

Avasimme oven. Seisoimme rappusten yläpäässä. Kellari oli tyhjä, vain muutama halkokasa oli pinottu rappusten yläpäähän.

-Kuinka luokitus on voinut tänne joutua, kysyin.

-Luokitus on ollut täällä koko ajan. Tässä oli ennen Mestarin erään ystävän apteekki. Mestari piirsi kartan ja kätki sen runokirjansa väliin. Niin ilmeisestä paikasta ei kukaan ymmärtänyt etsiä.

-Miksi sitten nyt?

-Miehet ovat jo monen vuoden ajan yrittäneet saada Mestariin yhteyttä meedion avulla. Vasta nyt, kun Vesimiehen aika on tulossa täyteen voimaansa, Mestari paljastaa salaisuutensa...

Esko keskeytti ja kumartui tutkimaan lattiaa: Tässä sen täytyy olla.

Esko avasi lattiassa olevan luukun ja kumarruin ottamaan lokeroista ohuen, kirjan muotoisen pakketin.

Onpa se ohut, kuiskaisin. Mutta ei kai se kovin laaja voi olla jos se on täydellinen.

-Niin, kuiskasi Esko, voisimmeko nyt katsoa sitä.

Mutta ennenkuin ehdimme liikah-
taakaan, kuului rappusten yläpääs-
tä huuto:

-Seis, Kiinan kansantasavallan ni-
messä.

Käänähdimme kauhistuneina. Ovelle
seisoi aseet kädessä kolme kiina-
laista. Yksi heistä astui esiin.

-Olemme tulleet hakemaan luoki-
tusjärjestelmää.

- Sen saatte vain minun kuol-
leen ruumiini yli, sanoin. Es-
ko nyökkäsi: Niin, luokituksen
puolesta kuoleminen ei pelota
meitä.

-Emme me teidän henkeänne uhkaa-
kaan. Vaan minulla on tässä pie-
ni, vaarattoman näköinen pommi,
joka räjähtäessään tuhoaa kaiken
paperim pienen pieneksi silpuksi.
Jos ette luovuta luokitusta meil-
le, tuhoamme kirjaston kokoelmat.

- Voi ei, huudahdin. Tämähän
on kaiken lisäksi maakunta-
kirjasto.

Silloin kuului ulkoa juoksu-
askelten ääniä ja näin tutun
kirjastoasiakkaan ilmestyvän
ovelle. Pommia pitelevä kii-
nalainenotti hätäisen aske-
leen taaksepäin. Hän kompas-
tui halkopinoon ja pommi
luiskahti hänen kädestään.

Kuului pehmeä, ritisevä ääni
ja paineaalto heitti Eskon ja
minun sivuun. Huomasimme ma-
kaavamme lattialla luokitus-
järjestelmän sataessa yllemme
sormenpään kokoisena paperi-
silppuna.

Portaiden yläpäästä kuului
nyyhkytystä. Cagneykasvoinen
oli kätkenyt kasvonsa käsiin.
Yksi kiinalaisista taputti
häntä lohduttavasti olkapääl-
le ja yhdessä viisi miestä
poistuivat toisiaan tukien.

Istuimme lattialla vaiteluai-
na. Katselin paperinpalaa,
joka oli laskeutunut hihalle-
ni. Toinen palanen leijui sen
viereen. Kun yhdisti ne, oli
siinä selvästi luettava sana.
-Katso, sanoin Eskolle.-Kaikki
ei ole hukassa.Luokitus ei ole
tuhoutunut, se on vain pieninä
palasina. Me voimme vielä koo-
ta sen, me pystymme siihen.
Esko tarttui käteeni.
Yhdessä ehkä onnistumme, hän
sanoi käheästi. Tahdotko yrit-
tää?

-Oi tahdon, kuiskasin.

Pieninkään epäily ei enää
varjostanut mieltämme. Kyyne-
leet jotka valuivat poskillem-
me olivat vaihtuneet riemun
kyyneliksi, kun aloimme kerätä
paperisilppua kellarin lattial-
ta.

loppu.

TYTTILÄISET

- valiojoukkoa?

Elokuun 20. päivä aloitti kirjastotieteen ja informatiikan laitoksella uurastuksensa kaksikymmentä täydennyskoulutuskeskuksen, laitoksen ja viranomaisen seulomaa opiskelijaa. Syyslukukauden käynnistyttyä "tavalliset" opiskelijat alkoivat kysellä; keitä ovat nämä tyttiläiset?

Uteliaisuuden tyydyttämiseksi ja väärinkäsitysten välttämiseksi esitetään hieman faktoja. Keväällä levisi eritoten kehitysalueilla tieto siitä, että pätevyityskurssia ollaan suunnittelemassa. Kun huhut todellistuivat, kävi ilmi, että kurssi oli suunniteltu alemman korkeakoulututkinnon omaaville kirjastossa toimiville, työttömyysuhan alaisille, epäpäteville viranhaltijoille tai niille työttömille, joilla on ylempi korkeakoulututkinto, mutta ei kirjastokokemusta. Hakupaperit lähetti 190, joista 20 pääsi kurssille. Aluepolitiikka oli yhtenä kriteerinä valinnassa, ja kurssilaisia on Utsjoelta Jokioisiin ja Parikkalasta Veteliin. Kolmella on joko vähän tai ei ollenkaan kirjastokokemusta, muilla useasta vuodesta lähes kymmeneen väliaikaista ammatinharjoitusta.

Kurssi kestää tasan kahdeksan kuukautta, jonka aikana suoritetaan kirjastotieteen ja informatiikan aineopinnot sekä tiedekunnan vaatimat yleisopinnot. Koska kyseessä ei ole poikkeuskoulutus vaan peruskoulutus, ovat opetuksen sisältö ja tutkintovaatimukset samat kuin muillakin alan opiskelijoilla. Nuo kolme joutuvat harjoittelemaan kurssin päätyttyä kolme kuukautta, osa harjoittelee kuukauden ja loputkin kirjoittavat

harjoitteluraportin. Kurssi eroaa normaaliopiskelusta vain sikäli, että se on puristettu kahdeksaan kuukauteen. Kurssin tiiviys näkyy lukujärjestyksestä, välille 8 - 18 on löydetty monenlaista kirjastotieteellistä harrastusta. Tuommoinen kuusi tuntia luentoja tai harjoituksia päivässä lienee kuitenkin lähellä keskiarvoa. Lukujärjestyksessä olevat aukot edellytetään täytettäväksi kirjaston lukusaleissa, lukemista näyttää riittävän iltapuhteiksi asti. Mutta kun aikansa tarkasti suunnittelee, ehtii tentteihinkin lukea. Tulokset näkyvät laitoksen ilmoitustaululla. Tiiviyydestä johtuu, että seuraamme luentoja yhtäaikaisesti alku- ja loppupuolelta, A1 - A16 menee päällekkäin. Kurssilaisia on 20 ja saman verran on opiskelutyylejäkin, yksi lukee jatkuvasti ja toinen näyttää tuskin ollenkaan kirjojen ääressä viihtyvän. Sen olemme huomanneet, että pitkä kirjastokokemus auttaa melkoisesti asioiden omaksumista.

Osasyynä kurssille pyrkijöiden melkoiseen määrään lienevät taloudelliset edut, työvoimaministeri Leppänen on joutunut kurssin suojeluspyhimykseksi, hänen johtamansa ministeriö kun on myöntänyt kurssin pitämiseksi määrärahat. Meille hän on tuttavallisesti Urpo. Siis Urpo maksaa sapuskat (aamiainen, lounas, päiväkahvit) ja jopa kynät, kumit ja muut opiskeluvälineet. Urpo maksaa myös riittävän pitkät päivittäismatkat ja edestakaisen kotimatkan kerran kuukaudessa. Urpon rahat riittävät jopa työttömyyskorvauksen suuruisen päivärahan maksamiseen viideltä päivältä viikossa kuten tyyli vaatii. Asumisenkin Urpo kustantaa, suurin osa kurssilaisista on valinnut asuntonsa Peltolammin ammattikurssikeskuksen asuntolan rauhaisista huoneista. Päivärahan maksaminen rinnastetaan palkkaan, joten meillä on luentopakko. Tyttiläisten läsnäolosta ei näinollen kannata päätellä mitään luennon tasosta.

Kerran kuussa ei riitä perheellisille, suurin osa käy joka viikonloppu kotonaan. Tämä on tietysti raskasta henkisesti ja taloudellisesti. Taloudellista rasitetta lisää perheellisillä sijaisäidin palkka, puhelut toiseen päähän Suomea maksavat nekin, opintolainaa aiemmalta opiskelukerralta on useilla vielä maksamatta ja jos se on maksettu, on hankittu asuntolaina. Säästöt, pankit ja sukulaiset on otettu apuun.

Ja kun ihmisiä ollaan, suhtaudutaan asioihin eri tavoilla, jotkut valittavat, toiset noitivat, muutamat vääntävät vitsiä koko ajan ja eräät ovat onnesta syrjällä kun ovat vihdoin päässeet opiskelemaan. Onneksi olemme erilaisia.

Joka tapauksessa kurssi loppuu 19.4. 1985 ja tällöin meillä on paitsi kaivattu pätevyys, myös valmiudet vaikka anoa oikeutta syventäviin opintoihin. Työvoimaviranomaiset ovat tosin ilmoittaneet maksavansa meille menolipun Tampereelta kotipaikkakunnalle...

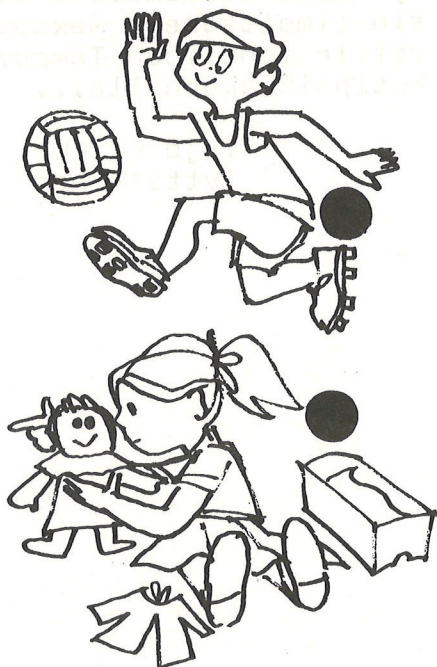
Yrjö Kuikka
Tyttiläinen

Kohti täydellisyyttä

Marketta Rentola: Täydellisen naisen opas. Tammi 1983.

Edes me kirjastonhoitajat emme ole täydellisiä ja kaikkitietäviä. Siksi Asiaosan uudella vakiopalstalla aletaan esitellä käytännön arkielämän problematiikkaa. Kirjaston pölyisten hyllyjenkin kätköissä tarvitaan niin glamouria kuin näppäryyttä ja tietoja ja taitoja.

"Työ on kuin hevonen, jonka saat käyttöösi. Viikö työ sinua vai vietkö sinä työtä?"
Praktikum 1: piirrä ja luettelo itsesi, perheesi, työtoverisi ym. tehtävineen, työvälineineen ja ihmissuhteineen, harrastuksesi, ajankäyttösi jne. Tehtävä tarjoaa monenlaisia lähestymistapoja, kuten systeemiteoreettisen laatikoinneen ja nuolineen, piirtäessäsi saat ilmasita taiteellisia kykyjäsi, luettelo tarjoaa myös mahdollisuuksia kategorisointiin ja siten luokitusjärjestelmänkin kehittämiseen. Kirjastonhoitaja ei koskaan voi tarpeeksi harjoitella alaansa myös vapaa-aikoinaan mitä erilaisimmissa tilanteissa.

Päätöksenteosta ja toiminnasta: "Kiltti ihminen on kierteinen. Kiltteys tarkoittaa, ettei tee mitään. Kaikkein kilteimmillään ihminen on istuessaan hiljaa tuolilla rusetti päässä kiltisti hymyillen." "Kiltteys on tunne-elämän halvaustila. Siinä ei ole mitään rakentavaa eikä myönteistä eikä luovaa eikä kasvavaa. Siihen pyrkiminen on oman minän kuoliakaksi tukehduuttamista." "Se, ettei tee mitään, ei tuo kenellekään mitään lisää."

Praktikum 2: mitä kykyjä sinulla on: osaatko aakkostaa, ajaa, askarrella . . . yksinkertaistaa, ylistää, yhdistää? Löydä erityistaitosi: "Osaan maalata talon, seinän, huuleni, taulun." Erottele kyvyt, joista pidät ja joita inhoat. Ja jälleen kerran: yhdistele luettelo kategorioksi eri periaatteiden mukaan

Erikoistu: "Jos valitset kylin pienen alan, sinusta tulee asiantuntija, ainoa laatuun." Poliitiikka, uskonto ja urheilu ovat erinomaisia etenemiskanavia ja pätevoitymiskeinoja.

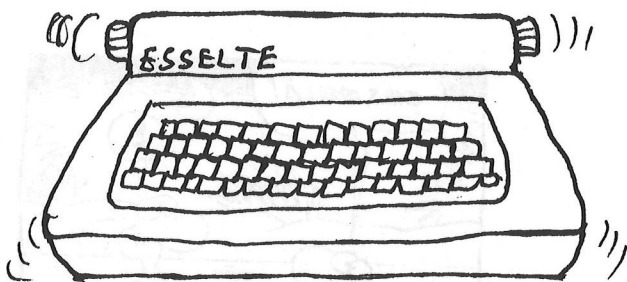
Työhaastattelu on vaikea paikka. Huolellinen valmistautuminen etukäteen voi auttaa paljon. Täydellinen nainen tutustuu työpaikkaan, pukeutuu asiallisesti - ruskea, harmaa tai sininen hame on varma valinta - pesee hiuksensa, vastaa niin että huonot puolet vaikuttavat hyviltä ("Kirjastohoitajana sano, että olet vähän hiljainen tyyppi. Muista jokin viaton pahe, joka ei mitenkään haittaa mahdollista tulevaa työtäsi.")

Ja lopulta: olet uudessa työpaikassa. Ensi numerossa kerromme (tai sitten emme), miten saat ystäviä, menestystä ja vaikutusvaltaa nimenomaan työstäsi käsin.

AK.

HRR... HRR...

HEI. TIESITKÖ, ETTÄ UDK:LLA ON SÄHKÖKIRJOITUSKONE?
SE ON MUSTA JA SULAVALINJAINEN JA SILLÄ KÄY HARJOITUSTEHTÄVIEN, SEMINAARIESITELMIEN YMS. PUHTAAKSIKIRJOITTAMINEN VAIVATTOMASTI JA NOPEASTI.

KONETTA VOIVAT VUOKRATA KAIKKI UDK:N JÄSENET. VUOKRA ON 5 MK/VIIKKO. HUOM. UDK:LLA ON KUITENKIN ETUOIKEUS KONEESEEN. ESIM. SILLOIN KUN TEHDÄÄN ASIASANAA, KONETTA EI VOI VUOKRATA. - VUOKRAUS TAPAHTUU OPINTONEUVONNAN KAUSTA.

ARS LONGA, VITA BREVIS!

PUHEENVUORO:

Olen kai tullut yhden tien päähän, kun sain vihdoinkin tänä syksynä tentittyä viimeisenkin kirjastotieteen ja informatiikan syventävien opintojen tentin - tutkinnostakin puuttuu enää gradu, joka sekkin on melkoisen hyvässä mallissa.

Katson kuuluvani jonkinlaiseen väliinpuotoajaryhmään, kun olen aloittanut opintoni syksyllä 1979 viimeisten vanhan tutkinnon suorittajien joukossa. Aineopinnot ovat kehittyneet melkoisesti opiskeluaikanani - ja välillä minusta ihan tuntuu, että olisi syytä täydentää opintoja joillakin aineopintojen kursseilla, joita minun ei ole ollut mahdollista suorittaa. Eipä luonto vaan vielä ole antanut myöten mennä samoille kursseille 2. tai 3. vuoden opiskelijoiden kanssa.

Jos aineopinnot ovatkin kehittyneet, samaa ei puhtain sydämin voi sanoa syventävistä opinnoista, jotka ovat jääneet mieleen lähinnä kasana erilaisia, toinen toistaan huonompia kirjoja. Ainoana poikkeuksena on kohta S2, jossa otsikko ja sisältö edes jollakin tavalla vastaavat toisiaan.

Opettajien ja opiskelijoiden olisi mielestäni seuraavien tutkintovaatimusten suunnittelussa yhdessä paneuduttava nimenomaan syventävien opintojen sisältöön. Syventävien opintojen vaatimusten pohdinnassa on opiskelijoiden puolella se hankaluus, että

opintojen loppuvaiheessa olevat ihmiset ovat usein jo töissä, ja heiltä on vaikea saada palautetta tentittävistä kokonaisuuksista. Ehdottaisinkin, että laitos ja UDK yhdessä valmistelisivat jonkinlaisen lomakkeen, joka jaettaisiin syventävien opintojen tenttijöille palautteen saamiseksi. Tämä ei tietenkään ratkaise sitä ongelmaa, että huonojen kirjojen tilalle pitäisi löytää muita - aika harva opiskelija ehtii ja jaksaa seurata alan tieteellistä kirjallisuutta pakollisten vaatimusten ohella. Toisaalta kirjallisuuden seuraaminen voisi olla vaihtoehto tenteille, jos opettajat niin haluaisivat.

Joka tapauksessa teidän, jotka nyt olette aineopintojen loppupuolella, olisi hyvä alkaa miettiä, mitä te haluaisitte syventävissä oppia, siinä te olette vaatimuksista puolen-toista vuoden päästä päättämässä. SE

REVON AATOKSIA

Eräänä loppusyksyn torstai-aamuna tunkeutuivat tämän jutun kirjoittajat kirjasto-tieteen ja informatiikan vt. apulaisprofessori Aatto J. Revon (opetusalan informatiikka) työhuoneeseen. Pitemiä puheita ryhdyimme kyselymään Aaton aatoksia kaikista mahdollisista/mahdottomista asioista.

MITÄ MIELTÄ OLET TÄLLÄISEN NAISLAUMAN OPETTAMISESTA, MIESOPISKELIJOITA KUN EKSYY JOUKKOOMME EDELLEEN VÄHÄNLÄISESTI ?

-Opettajan suhde opiskelijoihin on sen verran steriili, että naisvaltaisudessa ei sinänsä ole mitään pahaa. Opettajakunnassa suhde on erilainen, mutta työtovereina naiset ovat kuitenkin mukavampia kuin miehet.

ENTÄ ITSE OPISKELIJAT ?

-Hiljaista ja vähän vaisua porukkaa tuntuvat olevan - ihan mukavia mutta vähän sovinnaisia. Toisaalta tuntuu siltä, että opiskelun luonne on muuttunut, luennoilla käydään kyllä ahkerasti mutta kuitenkin niihin suhtaudutaan pakkopullina. Luento on mielestäni osittain vanhentunut opetusmuoto, pitäisi ottaa mallia amerikkalaisesta opetustavasta. Varsinaisen opetuksen pitäisi koskea tutkimuksentekeä, muut asiat pystyy omaksumaan muutenkin (itsenäisen työskentelyn avulla).

OVATKO KIRJASTONHOITAJAT TODELLA NIIN AVARAKATSEISIA KUIN VÄITETÄÄN ? (ME VÄHÄN EPÄILEMME)

-No, työn luonne on tietysti säilyttävää ja sikäli tietty konservatiivisuus on hyvästä. Ja onhan se ymmärrettävää, kun joku työ on aina tehty tietyllä tavalla, niin uuden tavan omaksuminen on vaikeaa.

Kuitenkin kirjastonhoitajatutkinnosta on pyritty irtautumaan kohti laajempaa ja avarampaa tutkintoa, vaikka muutosprosessi itse "kentällä" onkin hidasta. Tällä hetkellä johtavissa asemissa olevat kirjastotalan ihmiset ovat suorittaneet tutkinnon kauan sitten ja tiedekunnassa tutkinnon tehneet eivät ole vielä päässeet johtaviin asemiin. Olisi kyllä ymmärrettävä vanhaakin kirjastonhoitajasukupolvea.

KIRJASTOJEN LISÄKSI, MITÄ MUITA TYÖMAHDOLLISUUKSIA NÄKISIT MEILLÄ OLEVAN ?

Yksi merkittävä uusi alue on julkishallinnon tietopalvelut, siis ministeriöt yms. Näissä tullaan tarvitsemaan informaatikkoja, suunnittelijoita ja tietokantojen käyttäjiä. Suurin este tällaisiin paikkoihin pääsemiselle on yleensä puuttuvat sivuaineet, eli pitäisi opiskella hallintotieteitä, yhteiskuntatieteitä ja atk:ta. Toinen merkittävä alue on yritysmaailma, jossa palkatkin ovat aivan toista luokkaa kuin valtion viroissa. Jos on opiskellut jotain teknisiä tieteitä, tietojenkäsittelyoppia ja kirjastotiedettä, niin on varmasti erittäin haluttu henkilö monen yrityksen tietopalveluun. Lisäksi voi päästä järjestöjen yms. palvelukseen, eikä toimittajan tai arkistonhoitajan työkään mahdotonta ole. Sikäli tämä on hyvä ala, että yleisten kirjastojen lisäksi on tosiaan muitakin mahdollisia työpaikkoja. Yleisten kirjastojen ulkopuolella laaja ja monipuolinen sivuainevalikoima on erittäin tärkeä tekijä.

JOSKUS TUNTUU SILTÄ, ETTÄ "KIRJASTOTIEDE"-TERMI ON KÄHLINNUKSEKSI MEIDÄT AJATTELEMAAN PELKÄSTÄÄN KIRJOJA JA KIRJASTOJA, JOTENKIN SUPPEA-ALAISESTI

-Juu, se on ihan totta. Minusta kirjastoista pitäisi tehdä "informaatioyksikköjä". Yleisen kirjaston primaarifunktio on kuitenkin tiedon ja elämyksen välittäminen, eikä sivistyksen vaalimisen ja tietopalvelun vastakkainasettelu (mitä jotkut harrastavat) ole kovin järkevää. Pitäisikö ehkä luoda uusi ammattiuraidea ammatilliseen tiedonvälitykseen. Miten olisi "kansanvalistuslinja" ja ammatillisen tiedonvälityksen linja ?

SEHÄN MERKITSISI PALUUTA ENTISEEN LINJAJAKOON, EIKÄ SEKÄÄN VÄLTTÄMÄTTÄ OLISI HYVÄ ASIA. VAI MUUTETTAISIINKO SAMANTIEN K&I PELKÄKSI INFORMATIIKAKSI ?

-Kannatan. Eihän tässä ammatissa enää ole kysymys tiedon varastoinnista vaan nimenomaan tiedon kanavoinnista.

MITÄ VIELÄ HALUAISIT SANOA ?

-Menestystä. Ja olkaa fiksuja.

KIITOKSIA JA HEI HEI.

L.H & K.P

VALTIONAVUN JAKO- PERUSTEIDEN MUUTOS

-VAIKUTUKSET KIRJASTOIHIN?

Uuden kirjastolain valmistelun myötä on kirjastojen valtionapu otettu pohdinnan kohteeksi. Asiaa tutkinut komitea esittää, että 70-luvun lopulla yhteiseen kategoriaan nivotut peruskoulujen, lukioiden ja kirjastojen valtionavut tulisi erottaa. Komitean mielestä kirjastojen valtionapu tulisi kanavoida - opetus-toimen sijasta - rinnasteisena kunnallisen kulttuuritoiminnan kanssa. Ehkä "rinnasteinen" on käsitteenä liian väljä kuvaamaan tätä suunniteltua suhdetta, kulttuurilaitosten valtionapu nimittäin myönnetään kunnille könttösamana. Kulttuuri saa kokonaispotin, jonka jakamisesta kukin kunta päättää itsenäisesti. Tulokas kirjaston ohella tähän ryhmään kuuluvat mm. kansalaisopiston, työväenopiston ja liikunnan vuosittain saamat määrärahat.

Viime kesänä kirjastoharjoitteluni vahvisti jo aiemmin ounastelemaani käsitystä "kentän" reaktioista. Uudistus näyttää aiheuttavan melkoista huolestumista, pelättään omien hankintaresursien putoavan tai romahtavan; ei luoteta kuntien kypsyytteen /kykyyn tehdä tasapuolista jakoa. Varsinkin liikuntamääräraha tunnutaan näkevän uhkaavana peikkona, joka odottaa sormet syyhyten kamaistakseen hevosenosan valtionavustamme.

Ilmeisesti minuun on tarttunut jotain näistä ahdistuksista, sillä hiljattain tulini maininneeksi Leena Teinilän laitoskirjastoja käsitelleellä luennolla tämän kirjastomuodon "erityisen uhanalaisesta asemasta". Leena - aivan oikein - huomautti kirjastojen itse pyrkineen rinnastettavaksi muihin kulttuurilaitoksiin, l. kyseessä ei ole meistä riippumaton byrokraatiakoneiston mielival-

tainen tempaus. Kirjastojen tulisi pystyä ennakoimaan tavoitteidensa toteuttamisen seuraukset. Sitä paitsi meillä ei ole mitään syytä vaipua suoralta kädeltä voivottelemaan: könttösamana-periaate on kunnallisen kulttuurituen osalta ollut käytössä mm. Tanskassa ja Ruotsissa. Tanska esimerkiksi on sentään millä tahansa mittapuulla erittäin kehittynyt kirjastomaa. Jos ajattelemme, ettei järjestelmä toimisi Suomessa, seuraa tästä päätelmä "suomalaiset kunnalliset luottamusmiehet ovat huonompia kuin naapurimaissa". Niinkös se on?

Oleellistahan on, että tähän asti Suomen kirjastot ovat saaneet määrärahansa tavallaan perustelematta, automaattisesti. Uudistuksen jälkeen meidän pitää pystyä (eritellysti?) perustelevaan tarpeemme. Kuten Leenakin totesi, ei tämä suinkaan vielä sinällään merkitse katastrofia tms. Sen sijaan seurauksena todennäköisesti on koulutuksen merkityksen korostuminen: tarpeiden eritely perustelu ei esim. alalle kouluttamattomalle kirjastonhoitajalle ole helppo tehtävä. Uudistuksen seurauksena voikin olla kirjastopalveluiden polarisaatio - epäpätevien kirjastonhoitajien johtamien kirjastojen ongelmat käyvät ehkä vaikeammiksi. Luullakseni meiltä kaikilta tullaan vaatimaan entistä enemmän kärjekkyyttä, meidän pitäisi paitsi osata, myös uskaltaa pitää puolemme. Voidaankin sanoa, että uudistus kenties osaltaan nopeuttaa prosessia, jossa kirjastot menettävät lopullisesti eräänlaisen suojatyöpaikan luonteensa.

Joka tapauksessa: tätä aiheuttaa kannattanee mietiskellä.

Eksyksissä?

Asiasanan viime numerossa kaipasimme kontaktia graduntekijöihin. Lupailimme palstatilaa kaikille, jotka vain haluaisivat puhua suunsa puhtaaksi. Halukkaita vain ei ilmaantunut, niinpä vaanimme Attilan kuppilassa potentiaalisia graduntekijöitä. Tässä pikahaastattelun tuloksia:

- Enhän minä mitään voi sanoa, kun en minä ole vielä mitään tehnytään...
- Minä sain juuri laviesitelmän valmiiksi, nyt en halua vähään aikaan ajatella koko asiaa.
- Kun nyt pääsisin alkuun, niin ehkä sitten...
- Minäkö? En minä ole tehnyt enkä ajatellut koko asiaa enää pitkään aikaan...
- Se jotenkin jäi, kun rupesin olemaan töissä. Aiheetkin ovat haihtuneet vuosien mitaan. Työhän siitä ei muuttuisi miksikään, eikä palkka.

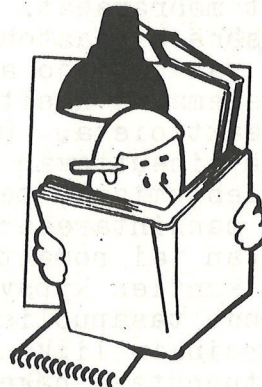
Vaikuttaa siltä, että gradusta on vaikea puhua. Kun on onnistunut luistelemaan muiden opintojen läpi, koittaa totuuden hetki. Pitäisi pystyä suoriutumaan yksin valtavasta urakasta, osoittaa "perehtyneisyyttä tutkielman aihepiiriin, tarvittavien tutkimusmenetelmien hallintaan ja valmiutta tieteelliseen ilmaisuun" (ks. opinto-opas, s. 18). Opiskelijat näpertävät yksin työnsä parissa, painivat motivaatio-ongelmiensa kanssa, tuskailevat velkataakan alla ja kaipeavat työelämään.

Syyt siihen, että gradu jää roikkumaan, ovat osittain historiallisia. Kun kirjastotutkinto on taannut pätevyyden ja töitä on ollut tarjolla ja toisaalta laitoksen opettaja-

pula ei ole mahdollistanut riittävää ohjausta metodiopetuksesta puhumattakaan, ei ole ihme, ettei motivaatio ole riittänyt. Entä nyt, kun uuden tutkinnon opiskelijoille gradu on pakollinen, laitoksella on saatu kaksi apulaisprofessorin virkaa, ja syventäviin opintoihin on lisätty metodiopetusta? Missä on vika, jos opiskelijat edelleen tuskailevat gradujensa kanssa?

HUH HUH

**Onpa
ajatuksia**

Onko syynä gradun mystifiointi? Gradu on jotakin niin suurta, epämääräistä ja hahmotonta, ettei siitä saa otetta. Useimmat opiskelijat eivät tiedä arvosteluperusteista vaatimustarvasta mitään, silti omat kyvyt tuntuvat riittämättömiltä. Varmaa on, että jos toivottomuudelle antaa vallan, jollei usko voitavansa luoda järjestystä kaaokseen, ei myöskään koe löytämisen, ymmärtämisen ja asioiden yhdistelyn iloa.

YKSI TIENVIITTA

Kipinä gradun tekemiseen voi syttyä aivan yllättäen, sellaisessa yhteydessä, jossa sitä ei olisi osannut odottaa. Minun ajatteluni pani liikkeelle kirjastotieteen ja informatiikan aineopintojen viimeinen kirjatentti, johon siihen aikaan kuului Raution ja Suhoisen tutkimus sosiologian ja valtio-opin väitöskirjojen lähteistöstä.

Aloin miettiä bibliometristen tutkimusmenetelmien ominaisuuksia ja vähän myöhemmin (Tuula Laaksovirran kehotuksesta) tieteellistä kommunikaatiota. Tieteentutkimuksellinen näkökulma hahmottui vähitellen, ja innokkaana tiedotusopin sivuaineilijana tiesin heti, mitä tiedettä haluaisin tutkia.

Ei mennyt kovinkaan pitkää aikaa siihen, kun minulla oli valmiina gradun aihe: päätin tutkia suomalaisten tiedotus-tutkijoiden formaalia tieteellistä kommunikaatiota.

Sitten ne vaikeudet alkoivat. Piti määritellä omaa näkökulmaa, käsitteitä, tutkimusongelmia, menetelmän ja tutkimusasetelman suhteita, aineistoa... Kirjallisuutta ei tuntunut löytyvän, vaikka melkein asuin Attilassa muutamia päiviä. Eikä kirjallisuudesta löytynyt esim. sopivia tieteellisen kommunikaation määritelmiä.

Siinä vaiheessa edessä oleva työmäärä tuntui ylivoimaiselta. Ellei ensimmäisessä tutkimusseminaarissa saamani kritiikki olisi kannustanut minua näyttämään, että johonkin minä sentään pystyn, olisin luultavasti lannistunut ja jättänyt työn hamaan tulevaisuuteen (= sikseen).

Olen saanut kuin saanutkin työni käyntiin. Tutkimussuunnitelma on ollut jo jonkin aikaa olemassa, käsitteet, asetelmat ja menetelmät suhteellisen selvänä ja empiirinen työ alussa. Tällä kokemuksella kerron, mitä tähän mennessä on tullut mieleen gradun tekemisestä.

VALMISTAUTUMINEN

Tutkimuksen kannalta ei ole aivan samantekevää, mitä opiskelee ja missä vaiheessa.

Yleisopinnoissa on muutamia kursseja, joille ei kannata rynnätä heti ensimmäisenä eikä vielä toisenakaan opiskeluvuonna. Opintojen alkuvaiheessa esim. tilastotieteen kurssi vain tehdään pois alta ja ihmetellään, mitä niilläkin tiedoilla tekee.

Graduntekovaiheessa huomaa, että tilastotieteen tuntemus olisi nyt hyväksi, mutta ovatpa kurssin opit jo unohuneet.

Myös muut metodiopinnot ja johdatus yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen kannattaa jättää siihen vaiheeseen, kun niistä saatuja tietoja pystyy johonkin soveltamaan. Jos omasta tutkimuksesta on edes

aavistus olemassa, osaa ensinnäkin valita oikeat kurssit ja toiseksi pystyy hyödyntämään opetusta käytännössäkin. Huomionarvoista on myös se, että jos on jo melko paljon opiskellut ennen metodikursseja, on saanut sellaisia valmiuksia, että pystyy metodikurssien avulla ideoimaan omaa työtään, ellei siitä siihen mennessä ole paljonkaan ajatuksia syntyneet.

Toinen keino valmistautua gradun tekemiseen pitkällä tähtäyksellä on se, että aina tenttikirjoja lukiessaan miettii kirjan sisältöä omakohtaisesti, kritisoi kirjaa, sen lähtökohtia, menetelmiä jne., arvioi sen hyödyllisyyttä käytännön ja tutkimuksen kannalta, sen luotettavuutta yms. Tällä tavoin pystyy kehittämään tieteellistä ajatteluaan ja parhaassa tapauksessa löytämään sen ongelman, joka alkaa niin paljon kiusata, että siitä haluaa tehdä tutkimuksen.

SEMINAARISSA

Kun tulee aika mennä tutkimusseminariin, ei tarvitse olla kauhuissaan, jos gradun aihe on vielä varsin hämäränä päässä. Jos seminaari on toimiakseen, sieltä saa näkökulmaehdotuksia, kirjallisuusvinkkejä, ohjeita siitä, mitä asioita kannattaa pohtia.

Erityisesti alkuvaiheessa gradun tekeminen vaatii valtavasti määrän ajattelua. Kaksi kuukautta kuluu aivan kevyesti niin, että mitään konkreettista tulosta ei ole nähtävillä.

Mutta jos työtä on kuitenkin koko ajan tehty, ne kaikki roskikseen heitetyt paperit ja hylätyt ajatuskulut ovat olleet hyödyllisiä. Jonaan päivänä kokonaisuus alkaa hahmottua siitä kaaoksesta, josta paljon on heitetty yli laidan eikä ensisilmäyksellä näytä mitään jääneen jäljelle.

Viimeistään toista tutkimussuunnitelmaa tehtäessä pitäisi varata paljon aikaa, jolloin ei tarvitse keskittyä mihinkään muuhun. Älä ota tenttejä äläkä paljon luentoja, älä missään tapauksessa mene töihin.

Anna ajatustesi vapaasti kierrellä aiheesi ympärillä. Sillä tavoin on mahdollista saada aikaan tutkimussuunnitelma, jonka avulla todella pystyy lähtemään eteenpäin. Jos toinen tutkimussuunnitelma jää kovin epämääräiseksi, voit joutua suuriin vaikeuksiin, sillä seminaarin jälkeen olet yksin tekeleesi kanssa, työllä ei ole enää aikataulua eikä se saa osakseen useiden ihmisten tarkastelua, kritiikkiä ja ohjeita.

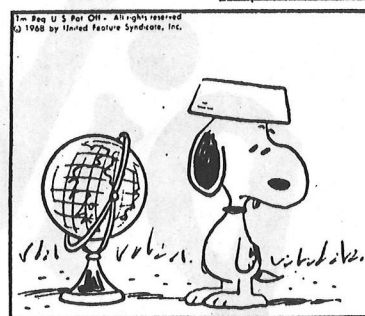

Kirjallisuuteen täytyy tutustua mahdollisimman hyvin, siitä löytyviä teoreettisia, empiirisiä ja metodisia tietoja tulee käyttää hyväksi. Mutta gradu ei ole mikään sitaattikokoelma. Jollet ajattele, mitä teet, luultavasti jossain vaiheessa huomaat, että olet tehnyt aivan hyödyttöntyötä.

TUTKIMUKSEN TEKEMINEN

Kun gradua ryhtyy omin neuvoin tekemään, on olemassa ainakin yksi paha vaara: sinut saattaa vallata kiusaus tehdä työ vähän huolimattomammin kuin voisit. Kun kerran kukaan ei ole koko ajan valvomassa, miksei voisi vähän lintsata kirjallisuuteen tutustumisesta, muodostaa aineiston hiukan sattumanvaraisesti, analysoida sen ilman vankkaa tietopohjaa jne.

Mutta tieteellisesti epärehellinen työ turhauttaa tekijänsä hyvin nopeasti. Tekijä ei voi olla myöhemmin muistamatta luistamistaan ja sitä, että hänen tuloksillaan ei itse asiassa olekaan mitään merkitystä, koska tutkimus ei ole luotettava.

Gradun teossa on monta vaikeutta, monta masennusta, monta virhemahdollisuutta, monta takaiskua. Niistä selviää hyvällä ohjauksella, kyyllä ottaa vastaan kritiikkiä, huolellisuudella, tarkokkaalla paneutumisella työhön ja pyrkimyksellä tehdä opinnäyte, josta voi olla muutakin hyötyä kuin tutkintotodistus.

Riitta Kärki

Työssä pitää uskoa itseensä sen verran, että uskaltaa kehittää omia ongelmiaan, tutkimusasetelmiaan, menetelmien sovellutuksia jne. Tekijän on oltava työstään kiinnostunut. Sellaisesta työstä ei tule mitään, jonka motiivit ovat kokonaan peräisin tekijän ulkopuolelta ja jossa kaikki ajatukset ovat muiden kuin tekijän.

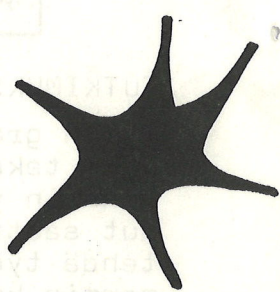
KAIKKI! KAIKKI! MUKAAN!

**K&J OPISKELIJAT!
OPETTAJAT!
TYTTILÄISET!
YLIMÄÄRÄISET!**

tilataidetta = joulukoristeita

Piikku

U

27.11

Domus-klubilla alkaen

n. 18.30

O

ulu

*performanca = sketssejä
ARPAJAISET!*

ASUPAKKO-OKKO

tonttulakki?

*tanssia,
laulua,
musiikkia*

Omat ilouut oman tarpeen mukaan!